

TOS in relatie tot executieve functies en leer- en gedragsproblemen.

Een diagnose TOS gaat veel verder dan 'een taalontwikkelingsstoornis'. Een taalontwikkelingsstoornis (TOS) heeft een diepgaande invloed op de gehele ontwikkeling en op het sociaal- emotioneel welbevinden.

TOS nog altijd *geen* bekend begrip in het onderwijs en dat ervaar ik in mijn werkzaamheden nog altijd dagelijks.

TOS betekent problemen met de communicatieve redzaamheid en dit heeft gevolgen voor de sociaal - emotionele ontwikkeling, voor de communicatie en deelname aan de maatschappij.

Deze kinderen hebben vaak moeite met het aangaan van vriendschappen, verwoorden van hun emoties, gedachten, wensen en bedoelingen. Kinderen met TOS niet hoe ze om hulp moeten vragen of om extra uitleg en dit zien wij dan terug in 'ongewenst' gedrag of gedrag dat wij al snel benoemen als concentratieproblemen..

Wanneer een TOS niet wordt herkend heeft dit gevolgen voor leren en voor gedrag. *Het (ongewenste) gedrag dat wij signaleren in de klas is een hulpvraag van het kind dat onhandig in gedrag is verpakt.*

Kennisoverdracht in de klas en daarbuiten gebeurt door geschreven en gesproken (complexe en vaak abstracte) taal. Wanneer de taalvaardigheid onvoldoende is dan leidt dit tot grote problemen. Tevens er is vaak sprake van een vertraagde informatieverwerking. Het ontvangen van taal (receptie) en het produceren van taal (expressie) is een probleem bij kinderen met een zwakke communicatieve redzaamheid.

Ongewenst gedrag is dan over het algemeen gedrag dat voortvloeit uit gevoelens van onmacht en niet begrepen worden. We zien dan gedrag ontstaan als depressiviteit, faalangst, woedebuien, agressie, en teruggetrokken gedrag. Om de juiste ondersteuning te bieden zal het ongewenste gedrag herkend moeten worden als een hulpvraag.

Executieve functies zijn cognitieve processen die zelfsturing van ons gedrag mogelijk maken. Deze processen hebben wij nodig om doelgericht en zelfstandig taken af te ronden en voor sociaal aangepast/ gewenst gedrag. Kinderen met TOS ondervinden in deze processen (executieve functies) vaak problemen.

De hulpvraag zit vaak verpakt in gedrag dat wij terugzien in zwakke executieve functies. Zoals bijvoorbeeld plannen en organiseren, taakinitiatie, inhibitie, het werkgeheugen en emotie regulatie. Executieve functies worden aangestuurd met onze innerlijke taal. Ook de innerlijke taal is bij kinderen met TOS onvoldoende en zal niet de juiste en gewenste aansturing geven in het handelen.

Een TOS gaat niet over en zal in elke fase van het leven van het kind een belemmering met zich meebrengen. Kennis in het onderwijs voor de juiste ondersteuning, zoals het bieden van handvatten, het aanleren van strategieën en voor het vergroten van het welbevinden is van groot belang. Een tijdige signalering is dus een 'must'.

Bernadette Sanders,
Orthopedagoog.
Smartonderwijs